

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ เดือน พฤษภาคม พ.ศ ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายสายันต์ บุญยั้ง

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๗๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังทับไทร อำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร

โทรศัพท์ ๐๘๒-๑๙๘๗๘๙๑ Facebook สวนสมบัติ มะม่วงพิจิตร Line ๐๘๑-๘๘๗๑๙๖๔

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๗ ปัจจุบันอายุ ๖๑ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

สถาบันการศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพิจิตร

คณะ/สาขาวิชา พืชสวน

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๔๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ด้านการผลิตมะม่วงคุณภาพ ซึ่งมีหลักการปฏิบัติตามการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม หรือ Good Agriculture Practices (GAP) สำหรับประกอบการถ่ายทอดความรู้ การสาธิต ตลอดจนจัดเป็นแปลงพยานซึ่งใช้สำหรับติดตาม เฝ้าระวัง การระบาดของศัตรูพืชด้านไม้ผล

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

การบริหารจัดการดิน การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับปรุงบำรุงดินและการใช้วัสดุเหลือใช้ในพื้นที่เกษตร เพื่อการผลิตไม้ผลคุณภาพ

การบริหารจัดการโรคและแมลง จัดทำแปลงพยานติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคและแมลง และวิธีการป้องกันกำจัดโดยวิธีผสมผสาน

การบริหารจัดการคุณภาพผลผลิตและการตลาด การเรียนรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตและการคัดคุณภาพมะม่วงเพื่อการส่งออก การทำธุรกิจมะม่วงระบบออนไลน์

การบริหารจัดการผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน....๓....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การผลิตมะม่วงตามระบบการจัดการคุณภาพ หรือการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม หรือ Good Agriculture Practices (GAP)
- การจัดการและป้องกันโรคแมลงด้วยวิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
- การบริหารจัดการผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

- เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- บัญชีต้นทุนอาชีพ
- การผลิตปุ๋ยน้ำ

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การผลิตมะม่วงคุณภาพดีเพื่อการส่งออก ความโดดเด่นด้านการผลิต คือการผลิตมะม่วงทั้งนอกและในฤดูภายใต้คุณภาพมาตรฐาน Good Agricultural Practices: GAP วัตถุประสงค์ เพื่อยกระดับคุณภาพผลผลิตทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ทำให้เพิ่มศักยภาพให้กับตัวสินค้าส่งออก และสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการผลิตสินค้าคุณภาพ โดยนายสาयนต์ บุญยิ่ง ดำเนินการจัดการแปลงผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช โดยมีแนวการผลิตดังนี้

๑. ตัดแต่งกิ่ง เพื่อให้ทรงพุ่มโปร่งและควบคุมความสูงของต้นมะม่วง ไว้ที่ ๒.๕- ๓ เมตร

๒. เร่งการแตกใบอ่อนให้แตกพร้อมกันทั้งต้น โดยการใช้สารไทโอยูเรีย อัตรา ๒.๕ กิโลกรัม หรือโพแทสเซียมไนเตรต อัตรา ๑๒.๕ กิโลกรัม และสาหร่ายสกัด อัตรา ๑.๕ ลิตร ต่อน้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วลำต้น

๓. ภายหลังจากพ่นสารไทโอยูเรีย หรือโพแทสเซียมไนเตรต ประมาณ ๑ สัปดาห์ มะม่วงจะเริ่มแตกตา จากนั้นฉีดพ่นด้วยปุ๋ยทางใบ ๓๐-๒๐ ๑๐ อัตรา ๓-๔ กิโลกรัม และสาหร่ายสกัด อัตรา ๑.๕ ลิตร ต่อน้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร ทุกๆ ๗ วัน

๔. ภายหลังจากการแตกใบอ่อนได้ประมาณ ๑๕ วัน มะม่วงจะพัฒนาเข้าสู่ระยะเพสลาด ใช้สารแพคโคลบิวทราโซล ละลายน้ำเล็กน้อย อัตรา ๑๐ กรัม ต่อเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม ๑ เมตร (ปริมาณสารออกฤทธิ์ ๑๐% ราวบริเวณรอบๆ โคนต้น)

๕. ช่วงสะสมอาหาร ฉีดพ่นปุ๋ยทางใบ ๐-๕๒-๓๔ อัตรา ๕ กิโลกรัม และแคลเซียม-โบรอน อัตรา ๑.๕ ลิตร ต่อน้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร (แคลเซียม ความเข้มข้น ๒๒.๕%) และโบรอน ความเข้มข้น ๐.๐๓%) จำนวน ๓ - ๕ ครั้ง ห่างกัน ๕ - ๗ วัน

๖. ภายหลังจากการราดสารแพคโคลบิวทราโซล ประมาณ ๒ เดือน ใบแก่จัดมียอดนูนเห็นได้ชัด เป็นระยะที่เหมาะสมกับการบังคับให้ออกดอก (การดึ่งดอก)

๗. การฉีดพ่นไทโอยูเรีย หรือโพแทสเซียมไนเตรต เพื่อบังคับการออกดอก โดยการใช้สารไทโอยูเรีย อัตรา ๒.๕ กิโลกรัมผสมโพแทสเซียมไนเตรต ๑๒.๕ กิโลกรัม และสาหร่ายสกัด อัตรา ๑.๕ ลิตร ต่อน้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วลำต้น

๘. ระยะเดียวไก่ ภายหลังจากการฉีดพ่นสารไทโอยูเรีย หรือโพแทสเซียมไนเตรต ประมาณ ๘-๑๒ วัน

- ฉีดพ่น แคลเซียม-โบรอน อัตรา ๑.๕ ลิตร ต่อน้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร (แคลเซียม ความเข้มข้น ๒๒.๕% และ โบรอน ความเข้มข้น ๐.๗๕%)

- ฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดแมลงและเชื้อราชนิดดูดซึม

๙. ระยะก้างปลา ควรฉีดพ่น ดังนี้

- ฉีดพ่นแคลเซียม-โบรอน อัตรา ๑.๕ ลิตร ต่อน้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร (แคลเซียม ความเข้มข้น ๒๒.๕% และ โบรอน ความเข้มข้น ๐.๗๕%)

- ฉีดพ่นด้วยปุ๋ยทางใบ ๑๐-๕๒-๑๗ อัตรา ๓ กิโลกรัม ต่อน้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร

- ฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดแมลงและเชื้อราชนิดดูดซึม

๑๐. ระยะดอกบาน หากพบการแพร่ระบาดของเพลี้ยไฟ ควรฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดแมลงชนิดดูดซึม ไม่ควรฉีดพ่นแคลเซียม-โบรอน เพราะจะทำให้เกิดดอกพลาสติกและลูกกะเทย (ผลที่ไม่ได้รับการผสมเกสร)

๑๑. มะม่วงจะอยู่ในระยะดอกบาน ควรงดการฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดแมลง และใช้แมลงวันช่วยผสมเกสร โดยมีพลาสติกเป็นเหยื่อล่อ

๑๒. ภายหลังกดอกบาน ประมาณ ๖๐-๗๐ วัน หรือขนาดเท่าไข่ไก่ ควรฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืชและแมลงชนิดดูดซึม จากนั้นห่อผลด้วยกระดาษคาร์บอนชนิดบาง และปิดปากถุงให้สนิท พร้อมทำสัญลักษณ์ เพื่อให้ทราบวันที่ห่อผลและสามารถเก็บผลมะม่วงได้ตามความแก่ที่เหมาะสม

๑๓. การเก็บเกี่ยวมะม่วงเพื่อการส่งออก ต้องประกอบ ดังนี้

- อายุของผลหลังดอกบาน ประมาณ ๑๐๐-๑๒๐ วัน

- การจุ่มในน้ำหรือน้ำเกลือ ๒% หากมะม่วงจมน้ำ แสดงว่ามีความแก่หรือสมบูรณ์ที่ ๘๕%

- ไม่พบสะดือบริเวณผลมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง

- พบโคลหรือไขขาว บริเวณเปลือกของผล

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

นายสายันต์ บุญยิ่ง เกษตรกรต้นแบบอำเภอสากเหล็ก ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรระดับจังหวัด ซึ่งเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการศวก.ระดับจังหวัด โดยหนึ่งปีงบประมาณจะมีการประชุมจำนวน ๔ ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งนายสายันต์ บุญยิ่ง เป็นตัวแทน ศวก. อำเภอสากเหล็ก เข้าร่วมประชุมและทำหน้าที่นำเสนอสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่อำเภอสากเหล็ก เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกับคณะกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศวก. (แผนราย ศวก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศวก. ดำเนินการร่วมกับการประชุมคณะกรรมการศวก. และคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ โดยเริ่มตั้งแต่การประชุมครั้งที่ ๑ ซึ่งจะมีหน่วยของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าร่วม อาทิเช่น สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สำนักงานประมงอำเภอ พัฒนาที่ดิน และสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมบูรณาการทั้งกิจกรรมที่จะดำเนินงานและงบประมาณที่จะสนับสนุน

แผนศพก ปี ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายสายันต์ บุญยิ่ง เกษตรกรต้นแบบ ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และคณะกรรมการแปลงใหญ่มะม่วงตำบลวังทับไทร เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้เพื่อการส่งออกภายใต้คุณภาพมาตรฐาน Good Agricultural Practices: GAP

อดีตบิดามารดาของนายสายันต์ บุญยิ่ง และเกษตรกรในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ทำพืชไร่ ปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง และเลี้ยงสัตว์ จนกระทั่งช่วงปี ๒๕๒๐ – ๒๕๒๓ พื้นที่ประสบปัญหาแล้งยาวนานหลายปีติดต่อกัน พืชปลูกให้ผลผลิตไม่คุ้มต่อการลงทุน

ปี ๒๕๒๔ ลุงสมหมาย บัวผัน ผู้ริเริ่มนำมะม่วงพันธุ์เพชรบ้านลาดจากจังหวัดเพชรบุรีมาลองปลูกในพื้นที่จำนวน ๒ ต้น ซึ่งให้ผลผลิตดี รสชาติก็อร่อย จากนั้นก็เริ่มนำมะม่วงสายพันธุ์อื่นๆ มาทดลองปลูก พร้อมกับศึกษาลักษณะเด่น ลักษณะด้อยของมะม่วงแต่ละสายพันธุ์จนเป็นที่สนใจของเกษตรกรในพื้นที่ พร้อมกับมีการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มมากขึ้น

มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง เป็นสายพันธุ์ที่ถูกคัดเลือกให้มีการขยายพื้นที่มากที่สุด เนื่องจากมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองมีลักษณะเด่น คือ เป็นสายพันธุ์ที่มีสีผิวสวย เหลืองทอง ตั้งแต่ระยะผลดิบจนถึงระยะเก็บเกี่ยว เนื้อแข็ง เปลือกหนา อายุเก็บบริโภคนาน และสามารถส่งออกได้

จากการศึกษาเล่าเรียนทางด้านการเกษตร การศึกษาค้นคว้าร่วมกับการอบรมกับหน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ และการได้รับโอกาสเป็นตัวแทนไปศึกษาดูงานทั้งทางด้านการผลิตและการตลาดทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้ทำการเกษตรสืบต่อจากรุ่นบิดามารดา ทำให้พื้นที่ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ในชุมชนมีการพัฒนาและขยายพื้นที่การผลิตมากขึ้น สามารถสร้างรายได้ตลอดจนความเป็นอยู่ของเกษตรกรในพื้นที่ดีขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมพัฒนาและนำเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาปรับใช้เพื่อการเพิ่มปริมาณผลผลิตและคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้เป็นไปตามความต้องการของตลาดและผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

จุดเริ่มต้นจากปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของสภาพพื้นที่ การให้ผลผลิตของพืชปลูกเดิม รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ เกิดภาระหนี้สิน ตลอดจนความอยากรู้ อยากลองและความแปลกใหม่ การลองผิดลองถูก

ในการปลูกพืชชนิดใหม่ ขณะที่ทุกคนในพื้นที่ค่อยๆเรียนรู้ เนื่องจากไม่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วง ไม้ผลชนิดต่างๆ และความท้าทายอีกประการเมื่อผลผลิตออกเริ่มแรก ผลผลิตที่ผลิตได้จำนวนมากจะนำไปจำหน่ายให้กับใคร ที่ไหน อย่างไร

ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรในชุมชนสามารถสร้างฐานลูกค้าและตลาดได้เป็นอย่างดี การผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองจึงเป็นการผลิตในรูปแบบเชิงพาณิชย์ ความเป็นอยู่ของเกษตรกรในชุมชนดีขึ้น มีรายได้เพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเมื่อโลกมีความเจริญ เทคโนโลยีมีความทันสมัย และกฎระเบียบข้อบังคับในการผลิตผลไม้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศมีมากขึ้น ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อกระบวนการผลิต คุณภาพผลผลิต และมีความเลือกในการเลือกซื้อมากขึ้น จึงเป็นปัญหาและความท้าทายที่สำคัญสำหรับการผลิตมะม่วงในพื้นที่

นายสายันต์ บุญยิ่ง เกษตรกรต้นแบบ กล่าวว่า สิ่งสำคัญในการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองเพื่อการส่งออก เกษตรกรในพื้นที่ต้องคำนึงถึงกระบวนการผลิต การรักษาคุณภาพ และความเชื่อมั่นของผู้บริโภค โดยให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาคุณภาพที่เน้นสินค้าเกษตรปลอดภัย มีมาตรฐานสินค้าการันตี ได้แก่ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (Good Agricultural Practice : GAP) เนื่องจากตอนนี้ มะม่วงเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ทุกพื้นที่ หลายๆประเทศสามารถผลิตได้และเป็นคู่แข่งกับประเทศไทย อีกทั้งการบริหารจัดการแปลงปลูกด้านต่างๆ อาทิเช่น การลดต้นทุนการผลิต โดยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ระบบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช การป้องกัน กำจัดแมลงวันผลไม้ ตลอดจนการบริหารจัดการด้านการตลาด ซึ่งต้องมีการวางแผนจำนวนผลผลิตที่ออกมาจำนวนมากในช่วง เดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน การส่งเสริมการตลาดและลดความเสี่ยงโดยการเปิดจอง และขายแบบออนไลน์ ทำให้สินค้ามีการขายจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภค ได้ราคาสูงกว่าพื้นที่จังหวัดข้างเคียง

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

เกษตรกรต้นแบบ ดำเนินการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองและพันธุ์อื่นๆทั้งนอกและในฤดูการ โดยการนำหลักวิชาและนวัตกรรม เทคโนโลยีการเกษตรต่างๆ มาปรับใช้ในแปลงปลูกตั้งแต่กระบวนการปรับปรุงบำรุงดินปลูกหวานเมล็ดปอเทืองและไถกลบ ไถพรวนพลิกหน้าดินระหว่างแถว และใส่ปุ๋ยคอก การตัดแต่งกิ่งเพื่อให้ทรงพุ่มโปร่ง แสงแดดส่องถึง มีการให้น้ำเพียงพอต่อระยะการเจริญเติบโต และมีระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช เกษตรกรต้นแบบดำเนินการจัดการด้วยวิธีผสมผสาน หมั่นสำรวจแปลง และทำกับดักกำจัดแมลงศัตรูพืช และการห่อผล การผลิตมะม่วงนอกฤดูการ เกษตรกรมีการใช้สารแพคโคลบิวทราโซลซึ่งเป็นสารควบคุมการเจริญเติบโต เพื่อมะม่วงให้ออกตรงช่วงเวลาที่ตลาดต้องการ

การผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองตั้งแต่กระบวนการผลิตจนกระทั่งการเก็บเกี่ยวผลผลิต เกษตรกรดำเนินการภายใต้เงื่อนไขการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (Good Agricultural Practice : GAP)

นอกจากนี้ เกษตรกรต้นแบบร่วมเรียนรู้กับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดำเนินการศึกษาเรียนรู้งานวิจัยเกี่ยวกับผลการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่มีต่อการเจริญเติบโตของมะม่วง โดยมหาวิทยาลัยดำเนินการติดตั้งเครื่องวัดและเก็บข้อมูลภายในแปลงเพื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่จังหวัดข้างเคียง และการศึกษาชนิด ปริมาณแมลงศัตรูพืชที่เข้าทำลายผลผลิตมะม่วงแต่ละช่วงการเจริญเติบโต โดยการติดตั้งกับดักกาวเหนียว ล่อแมลงด้วยแสงไฟ และจัดเก็บข้อมูล

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ด้านการพัฒนาและการเพิ่มผลผลิตมะม่วงพันธุ์ดี เกษตรกรต้นแบบดำเนินการด้วยวิธีการเสียบกิ่งพันธุ์บนต้นมะม่วงที่ให้ผลผลิตไม่เป็นที่ต้องการของตลาด แต่ต้นมีความสมบูรณ์ หรือเรียกว่าฝากท้อง, อุ้มบุญ ซึ่งทำให้ผลผลิตที่ได้จะเป็นมะม่วงที่มีคุณภาพโดยไม่ต้องขยายพื้นที่ปลูกเพิ่ม

การบริหารจัดการแปลงเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ เกษตรกรติดตามข้อมูลข่าวสารจากแอปพลิเคชันของกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อช่วยในการจัดการสวนมะม่วงแบบองค์รวม เช่นการวางแผนการให้น้ำ ใส่ปุ๋ย การฉีดพ่นสารเคมี เป็นต้น

สำหรับการฉีดพ่นสารเคมี ยาป้องกันกำจัดโรคและแมลง ฮอร์โมนและสารเร่งที่มีความจำเป็นต่อพืช เกษตรกรจะใช้เครื่องแอร์บัส (Air blast) ช่วยในการฉีดพ่น เนื่องจากทำงานได้รวดเร็ว สะดวก ประหยัดเวลา ง่ายต่อเกษตรกรในการใช้งานซึ่งจะช่วยลดแรงงานในการฉีดพ่นสารเคมี

การป้องกันและกำจัดโรค แมลงศัตรูพืช เพื่อป้องกันการเข้าทำลายผลผลิต เกษตรกรจะดำเนินการสำรวจแปลงปลูกร่วมกับติดตั้งกับดักล่อแมลง เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการระบาดของศัตรูพืช นำมาซึ่งการตัดสินใจนำการป้องกันและควบคุมในวิธีต่างๆ เช่น การติดตั้งกาวเหนียว กับดักล่อแมลงวันผลไม้ และการใช้ถุงคาร์บอนห่อผล

ด้านการเพิ่มมูลค่า เน้นพัฒนาส่วนของบรรจุภัณฑ์ โดยเน้นพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับการขนส่ง ช่วยรักษาคุณภาพและยืดอายุการเก็บรักษามะม่วง

ด้านการตลาด เกษตรกรจัดจำหน่ายแบบถึงผู้บริโภคได้โดยตรงและเพิ่มช่องทางการขายแบบออนไลน์ผ่านทางเพจ faebook , shopee และร่วมมือกับไปรษณีย์ไทยเพื่อการขนส่ง ด้านข้อมูลทางการบริหารจัดการและการตลาด เกษตรกรจัดเก็บรวบรวมเป็น Big data เพื่อช่วยในการวางแผนการผลิตและกำหนดกลยุทธ์การตลาดในปีถัดไป

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

เกษตรกรต้นแบบดำเนินการทำการเกษตร (สวนมะม่วง) หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จเรียบร้อยแล้ว เกษตรกรจะพักแปลงเพื่อเริ่มต้นการผลิตใหม่ โดยเริ่มจากการตัดหญ้า ไถกลบ ไถพรวนหน้าดิน เพื่อระบายอากาศและไม่ทำให้หน้าดินอัดแน่น จากนั้นก็เริ่มตัดแต่งกิ่งในลักษณะทรงพุ่มแบบฟาสีกรอบ ซึ่งจะช่วยให้มะม่วงได้รับแสงแดดทั่วถึง, ลดความเสี่ยงของโรคและแมลง, และส่งเสริมการแตกยอดและออกดอก โดยใช้เครื่องมือที่คมและสะอาด เพื่อป้องกันการเกิดโรค สำหรับกิ่งไม้ถ้ามีขนาดใหญ่บางส่วนเกษตรกรจะนำไปส่งโรงงานไม้ บางส่วนนำไปเผาถ่านแบบชีวมวล ส่วนใบไม้และกิ่งไม้เล็กๆ ก็ใช้ใบพัดหมุนปั่นเป็นปุ๋ยในแปลงปลูก เมื่อใบมะม่วงแตกใบอ่อนเป็นเพศลาด เกษตรกรจะเริ่มราดสารแพคโคบิวทาโซล เพื่อทำมะม่วงนอกฤดู เร่งให้เกิดตาดอกโดยการฉีดพ่นไทโอยูเรีย อย่างน้อย ๒ ครั้ง และดูแลแปลงปลูก หมั่นลงแปลงสำรวจโรคและแมลง ติดตั้งกับดัก สำรวจความหนาแน่นของแมลงศัตรูพืช เพื่อป้องกันและควบคุมให้ทันเวลา โดยฉีดพ่นธาตุอาหารรอง สารป้องกันและกำจัดโรคและแมลง จนกระทั่งดอกบานและภายหลังดอกบาน ๓๐ วัน มะม่วงเริ่มเป็นผลมีขนาดใหญ่กว่าไข่ไก่ เกษตรกรจะดำเนินการห่อผลด้วยถุงห่อคาร์บอน ปิดปากถุงให้สนิท พร้อมทำสัญลักษณ์ เพื่อป้องกันศัตรูพืช ทราบวันที่ห่อผล และสามารถเก็บผลมะม่วงได้ตามความแก่ที่เหมาะสม การเก็บเกี่ยวมะม่วงจะดำเนินการเก็บเกี่ยวโดยการนับวันหลังดอกบาน ประมาณ ๑๐๐-๑๒๐ วัน และการสำรวจลักษณะของผลจะไม่พบสะดือบริเวณผล พบโคลหรือไขขาว บริเวณเปลือกของผล ตลอดจนการสุ่มตัวอย่างผลผลิตทดสอบการจมน้ำหรือการลอยในน้ำหรือน้ำเกลือ ๒ % หากมะม่วงจมน้ำแสดงว่ามีความแก่หรือสมบูรณ์ที่ ๘๕% การเก็บเกี่ยวใช้แรงงานคน โดยใช้ตะกร้อติดใบมีดคมสอยขั้วมะม่วง หรือใช้บันไดปีนไปเก็บแล้วแต่สถานการณ์

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) มะม่วง พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒๐๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน.....๔๐.....(ไร่-งาน-วา)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า มะม่วง (น้ำดอกไม้มือทอง) มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าตัดแต่งกิ่ง เป็นเงิน ๘๐๐บาท/ไร่

๑.๒) ค่าปุ๋ยเคมี และค่าแรงงาน เป็นเงิน ๑,๕๘๙ บาท/ไร่

๑.๓) ค่ากำจัดวัชพืช และการให้น้ำ เป็นเงิน ๓๙๕ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าสารควบคุมการเจริญเติบโต (แพคโคลิบิวทาโซล) เป็นเงิน ๓๖๓ บาท/ไร่

๑.๕) ค่าสารเคมีป้องกันโรค และแมลง เป็นเงิน ๔,๗๗๖ บาท/ไร่

๑.๖) ค่าถุงห่อและค่าแรงงานห่อผล เป็นเงิน ๕,๕๕๐ บาท/ไร่

๑.๗) ค่าเก็บเกี่ยว และคัดแยกผลผลิต เป็นเงิน ๓,๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๘) ค่าพลังงาน (ค่าน้ำมัน) เป็นเงิน ๗๙๒ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๑๗,๗๖๕ บาท/ไร่

รายได้ ๒๐,๗๖๙ บาท/ไร่

๒) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๒.๑) ค่าเตรียมดิน เป็นเงิน ๖๖๐บาท/ไร่

๒.๒) ค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๖๒๕ บาท/ไร่

๒.๓) ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืชและค่าแรงงาน เป็นเงิน ๑๑๔ บาท/ไร่

๒.๔) ค่าสารเคมีป้องกันโรคและศัตรูพืช เป็นเงิน ๒๒๘ บาท/ไร่

๒.๕) ค่าสารเคมีอื่น (สารเร่ง,ฮอร์โมน) เป็นเงิน ๑๑๗ บาท/ไร่

๒.๖) ค่าปุ๋ยเคมีและค่าแรงงาน เป็นเงิน ๑,๓๒๐ บาท/ไร่

๒.๗) ค่าจ้างเก็บเกี่ยว เป็นเงิน ๖๕๐ บาท/ไร่

๒.๘) ค่าพลังงาน (ค่าน้ำมัน) เป็นเงิน ๒๘๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๓,๙๙๔ บาท/ไร่

รายได้ ๕,๙๑๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว และ มะม่วง

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๒๖,๖๗๙ บาท/ไร่/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

เมื่อเริ่มก่อตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และตนเองได้รับบทบาทเป็นประธานและเกษตรกรต้นแบบ เป็นโอกาสที่ดีสำหรับตนเอง ที่ได้รับโอกาสดีๆ หลายครั้ง จากการเข้ารับอบรม ถ่ายทอดความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านไม้ผล การทำงานวิจัยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การได้รับโอกาสไปศึกษาดูงานต่างประเทศ จนได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากหลายแหล่งความรู้มาถ่ายทอดให้กับเกษตรกรภายในชุมชน และนำองค์ความรู้มาปรับใช้ในพื้นที่ ซึ่งทำให้เกษตรกรและชุมชนมีการพัฒนาการผลิตมะม่วงที่ดีขึ้น เป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้ผลิตมะม่วง มีหลายกลุ่มเกษตรกร กลุ่มแปลงใหญ่ไม้ผล นักเรียน นักศึกษาเข้ามาเรียนรู้ในศูนย์ ศพก. และหลายหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนงบประมาณและทำงานวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพผลผลิตมะม่วงให้สามารถส่งออกต่างประเทศ เป็นที่นิยมต้องการของตลาดและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค โดยเน้นหนักเรื่องการผลิตมะม่วงปลอดภัยตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (Good Agricultural Practice : GAP)

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การทำสวนมะม่วงทุกกิจกรรมกระบวนการ เกษตรกรต้นแบบนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ในพื้นที่ ซึ่งมีส่วนช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเริ่มจากการกำจัดวัชพืชและเศษใบไม้ที่ร่วงหล่น การแต่งกิ่ง ซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยให้มะม่วงได้รับแสงแดดทั่วถึง ลดความเสี่ยงของโรคและแมลง เศษกิ่งไม้ใหญ่จัดส่งโรงงานไม้เพื่อนำไปผลิตพลังงานไฟฟ้า เศษกิ่งไม้จากกระบวนการแต่งกิ่งนำไปเผาถ่านชีวมวลซึ่งจะได้ทั้งถ่านไว้สำหรับใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย นอกจากนี้ผลพลอยได้จากการเผาคือน้ำส้มควันไม้ที่สามารถนำไปใช้ฉีดไล่แมลงได้ ส่วนเศษใบไม้เกษตรกรจะป่นและไถกลบเป็นปุ๋ยภายในแปลง ขณะที่ช่วงผลผลิตออก เกษตรกรจะใช้ถุงคาร์บอนห่อผลไม้ เพื่อช่วยป้องกันแมลงและโรค ช่วยให้ผลผลิตมีคุณภาพดีขึ้น ส่วนมะม่วงที่มีคุณภาพไม่สามารถส่งจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศได้ เกษตรกรจะนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นอีกหนึ่งวิธีสร้างรายได้และการกำจัดของเสียในพื้นที่ ขณะที่บางส่วนนำไปทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้เป็นปุ๋ยทางใบ นอกจากนี้เกษตรกรจะใช้แอปพลิเคชันช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดการสวนมะม่วง

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การทำสวนมะม่วงของเกษตรกรต้นแบบเน้นการทำและผลิตมะม่วงอย่างปลอดภัยตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (Good Agricultural Practice : GAP) พยายามลดการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี มีการใช้สมุนไพร ใช้น้ำหมักชีวภาพ ผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุในพื้นที่ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในแปลงเกิดประโยชน์สูงสุด มีระบบการจัดการของเสีย และเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยการแปรรูปมะม่วงเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เกษตรกรเน้นการผลิต ด้วยการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพ

จากการทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้การใช้ทรัพยากรเกิดเป็นของเสียลดน้อยลงและมีผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภคเพิ่มมากขึ้น การใช้นวัตกรรมที่ช่วยลดการใช้สารเคมีและยืดอายุการเก็บรักษา ทำให้เกษตรกรสามารถผลิตมะม่วงได้อย่างยั่งยืนมากขึ้น และยังส่งเสริมการตลาดผลผลิตที่ได้คุณภาพดีและมีความปลอดภัย ช่วยลดปริมาณขยะอินทรีย์และลดก๊าซเรือนกระจกตลอดจนต้นทุนการผลิตลดลง เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับครอบครัวและคนในชุมชน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสาเหล็ก เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัย โดยผลิตภัณฑ์หลักคือ มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง เกษตรกรต้นแบบจึงมีความรู้ ความเข้าใจและนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในพื้นที่เพื่อนำมาพัฒนาการบริหารจัดการสวน การผลิตมะม่วงนอกฤดู การผลิตมะม่วงปลอดภัยที่มีหลักการปฏิบัติตามการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agriculture Practices :GAP) และการเชื่อมโยงตลาดให้ทันต่อสถานการณ์ตลาดโลก เน้นให้เกษตรกรในพื้นที่ทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลดต้นทุน เพิ่มรายได้ ความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนและมั่นคง

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์ ศพก. อำเภอสาเหล็กและเกษตรกรต้นแบบมีความพร้อมให้บริการด้านการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ตั้งแต่กระบวนการผลิตจนกระทั่งการตลาด ภายในศูนย์มีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งส่วนของโต๊ะ เก้าอี้ โทรทัศน์ สื่อการเรียนรู้ และแผ่นป้ายองค์ความรู้จากหน่วยงานภาคี เกษตรกรที่มีความสนใจ สามารถเข้ามาเรียนรู้ และเพิ่มทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างยั่งยืนได้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศูนย์ ศพก. อำเภอสาเหล็ก เป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้และคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกษตรกรในพื้นที่ประสบ โดยศูนย์ ศพก. เกษตรกรต้นแบบพร้อมคณะกรรมการ ศพก. ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ และปัญหาต่างๆ ของพื้นที่ในแต่ละปี และนำมาวางแผนการผลิตของปีถัดมา ส่วนใหญ่จะมีทั้งปัญหาที่แก้ไขได้ และปัญหาที่ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมด้วยช่วยกันแก้ไข ซึ่งทางศูนย์ ศพก. จะนำเสนอข้อมูลและแผนการผลิต แผนการตลาด ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันหาวิธีแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยที่แต่ละหน่วยงานบูรณาาร่วมกัน สนับสนุนปัจจัย งบประมาณและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศูนย์ ศพก. อำเภอสาเหล็ก เป็นแหล่งเรียนรู้และให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่สำคัญของชุมชน โดยผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น งานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) การถ่ายทอดความรู้ผ่านกิจกรรมการพัฒนาเกษตรกรผู้นำ และการจัดตั้งศูนย์เครือข่าย เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร โดยแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสนับสนุนป้ายองค์ความรู้ หรือปัจจัยเพื่อการผลิต การจัดทำแปลงเรียนรู้ เพื่อให้เกษตรกรได้เห็นผลจริง

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

วิธีการขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร เริ่มแรกเน้นการจัดอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างเกษตรกร เจ้าหน้าที่ และวิทยากร ร่วมกัน หรือการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการลงมือทำ

การทำการแปลงเรียนรู้ เพื่อให้เกษตรกรได้เห็นผลลัพธ์ของการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ และสามารถเรียนรู้จากแปลงสาธิตได้โดยตรง

การเยี่ยมชมแปลงเกษตรที่ประสบความสำเร็จ หรือเยี่ยมชมงานวิจัยและนวัตกรรมทางการเกษตร เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและเรียนรู้เทคนิคใหม่ๆ

การสร้างเครือข่ายระหว่างเกษตรกร หรือการเชื่อมโยงเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และสร้างความร่วมมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้า

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศูนย์ ศพก. อำเภอสาเหล็ก มีส่วนร่วมกับการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยศูนย์ ศพก. เป็นสถานที่อำนวยความสะดวกแก่คนในชุมชน หน่วยงานที่เข้าร่วมทำกิจกรรม โดยเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาความรู้และทักษะของเกษตรกร ตลอดจนการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ การปรับปรุงการผลิต และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งเกษตรกรในพื้นที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ขณะที่เกษตรกรต้นแบบให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดเป้าหมายและแผนงานที่สอดคล้องกับพื้นที่ของตนเอง

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

นายสายันต์ บุญยิ่ง เกษตรกรต้นแบบ บุคลิกส่วนตัวเป็นบุคคลที่น่านับถือและตัวอย่างที่ดีในชุมชน มีน้ำใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักในอาชีพตนเองมีพลังในการทำงาน มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย มีความขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบต่องาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และมีความมุ่งมั่นสูง เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์สูง และเป็นบุคคลที่หมั่นศึกษาเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากแหล่งอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์บ้านเมือง สภาพแวดล้อมต่อการประกอบอาชีพ และเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย มีทักษะในการพูดได้อย่างคล่องแคล่ว ปฏิภาณไหวพริบดี และเป็นผู้นำที่มีจิตอาสา เสียสละเพื่อส่วนรวมและช่วยเหลือสังคม รวมทั้งมีความยินดีถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรทั่วไป นักเรียน ส่วนราชการ ภาคเอกชน ตลอดจนถึงประชาชนทั่วไป เน้นการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองคุณภาพสูงเพื่อการส่งออก

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

นายสายันต์ บุญยิ่ง เกษตรกรต้นแบบ รู้สึกดีใจ ยินดีที่ได้รับเลือกให้เป็นศูนย์ ศพก. อำเภอสาเหล็ก เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาด้านการเกษตร โดยการเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมการทำการเกษตรที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ได้เห็นเกษตรกรประสบความสำเร็จจากการนำความรู้ที่ได้จาก ศูนย์ ศพก. ไปปรับใช้ ช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตได้ ถือเป็นความภาคภูมิใจที่สำคัญ

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายสายันต์ บุญยิ่ง เกษตรกรต้นแบบ เป็นบุคคลที่มีความรักในอาชีพตนเอง มีพลังในการทำงาน มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย มีความขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบต่องาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และมีความมุ่งมั่นสูง เป็นผู้นำที่มุ่งมั่นจะสร้างความยั่งยืนให้กับอาชีพเกษตรกรรมในชุมชน เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และมีความเสียสละ มีจิตอาสาในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์และทรัพยากรที่มีอยู่ให้กับเกษตรกรท่านอื่นๆ โดยพร้อมที่จะเสียสละเวลาและแรงกายเพื่อส่วนรวม

ปัจจุบัน นายสายันต์ บุญยิ่ง นอกจากจะเป็นประธานศูนย์ ศพก. แล้ว ยังได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดพิจิตร (ก.บ.จ. พิจิตร) ภาคประชาชน และได้รับเลือกดำรงตำแหน่งนายกสมาคมชาวสวนมะม่วงไทย

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายสายันต์ บุญยิ่ง เกษตรกรต้นแบบ มีความมุ่งมั่นและมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น การเสียสละพื้นที่บางส่วนของตนเองเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัย หรือเป็นสถานที่พบปะ พูดคุย ระหว่างเกษตรกร เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานต่างๆ ตนเองก็พร้อมเสียสละ แม้แต่การเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน ก็พร้อมที่เสียสละเวลาและแรงกายเพื่อส่วนรวม ทั้งในรูปแบบการบริจาค การให้สิ่งของ รูปแบบจิตอาสา พิธีกร หรือแม้แต่การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับสมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชน หรือแก่บุคคลภายนอกที่สนใจ

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ทำวันนี้ให้ดีที่สุด โดยเน้นการนำความรู้ตลอดจนประสบการณ์ด้านต่างๆ มาถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกกลุ่มจนสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสมาชิกเกษตรกรในชุมชน การเกษตรพัฒนาอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

นางขวัญกมล จันทร์มาทอง เกษตรอำเภอบึง

นางสาวเบญจรัตน์ อ่ำปิ่น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวกัลยาณี พึ่งเพชร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นายวสันต์ อินทะกุล นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นายชินวัฒน์ คุ้มม่วง นักส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

ดำเนินการประชุมคณะทีมงาน แบ่งหน้าที่

กำหนดประเด็นการถอดบทเรียน

จัดเวทีการถอดบทเรียน

บันทึกบทเรียน

สรุปบทเรียน

คืนข้อมูลการถอดบทเรียนและการนำไปใช้ประโยชน์

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ไม่มี

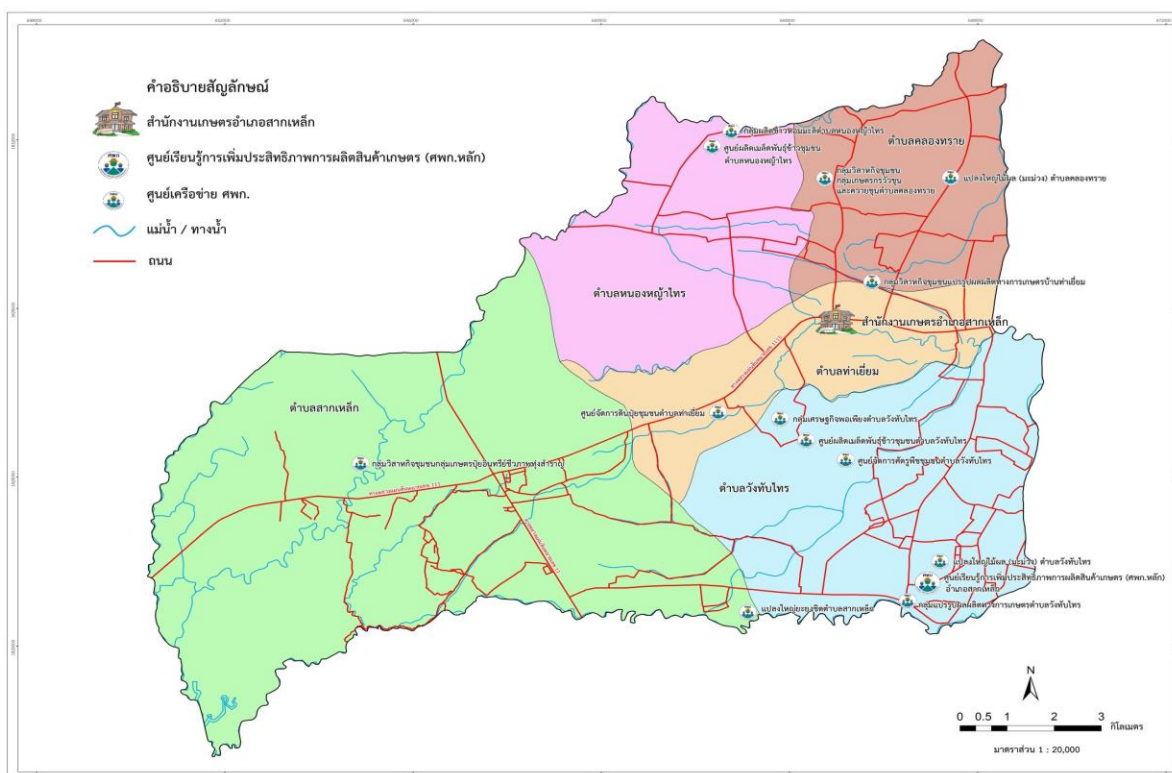
ภาคผนวก

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสาทเหล็ก และศูนย์เครือข่าย
 ตารางที่ ๑ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร

ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุลประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๔	วังทับไทร	นายประเชิญ ทัดทอง	๐๘๑-๒๘๔๗๔๖๓
๒	ศูนย์จัดการดินและปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	ศูนย์จัดการดินและปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๕	ท่าเยี่ยม	นายสมศักดิ์ บงการณ	๐๘๐-๕๐๕๒๗๓๕
๓	ศูนย์เรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว/ศูนย์ข้าวชุมชน	๔	วังทับไทร	นายสมัย คำลือชา	๐๙๑-๗๙๓๑๑๒๘
๔	ศูนย์ข้าวชุมชน	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว/ศูนย์ข้าวชุมชน	๓	หนองหญ้าไทร	นายบัวพันธ์ ฤทธิเดช	๐๘๘-๑๔๗๔๒๗๑
๕	แปลงใหญ่มะม่วงตำบลวังทับไทร	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๑	วังทับไทร	นายสุนทร กุญชร	๐๘๙-๒๗๐๓๙๐๓
๖	แปลงใหญ่มะขาม	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๑๑	สาทเหล็ก	นายธงชัย มุตตะระ	๐๙๔-๗๒๑๖๗๘๖
๗	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๔	วังทับไทร	นายชูชีพ แก้วบริสุทธิ์	๐๙๔-๗๑๓-๑๖๔๕
๘	ศูนย์เรียนรู้กลุ่มผลิตข้าวหอมมะลิ	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว/ศูนย์ข้าวชุมชน	๑	หนองหญ้าไทร	นายสัมฤทธิ์ คำพิลาณนท์	๐๘๙-๕๒๐-๗๔๓๒
๙	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรเลี้ยงวัวขุนและควายขุน	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๕	คลองทราย	นายสายันต์ บันโหมด	๐๙๙-๒๖๙-๐๔๖๔
๑๐	ศูนย์เรียนรู้กลุ่มแปรรูปผลผลิตมะม่วง	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร	๑	วังทับไทร	นายประจวบ มาใหญ่	๐๘๑-๙๕๓-๖๒๓๗
๑๑	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพทุ่งสำราญ	ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการดิน	๖	สาทเหล็ก	นายคณพศ ยอดเกตุ	๐๘๙-๔๐๒๓๘๘๙
๑๒	แปลงใหญ่มะม่วงตำบลคลองทราย	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๓	คลองทราย	นายเสนห์ กองแก้ว	๐๘๒-๔๐๓-๗๗๑๖
๑๓	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านท่าเยี่ยม	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร	๓	ท่าเยี่ยม	นางกนกธิดา แก้วจินดา	๐๘๙-๕๒๐-๗๔๓๒

๑๔	แปลงใหญ่อ้อยโรงงาน ตำบลหนองหญ้าไทร อำเภอสาทเหล็ก จังหวัด พิจิตร ปี ๒๕๖๔	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๔	หนองหญ้าไทร	นายสุรินทร์ เกตุสวัสดิ์	๐๘๗-๐๖๔๐๔๔๖
๑๕	วิสาหกิจชุมชนสัมมาชีพ บ้านหนองแหน	ศูนย์เรียนรู้ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๑๓	วังทับไทร	นางสาวลั่นทม มีช้าง	๐๘๓-๙๖๐๖๒๘๘
๑๖	วิสาหกิจชุมชนแปรรูป การเกษตรวังศิลา	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูป ผลิตผลด้านการเกษตร	๖	วังทับไทร	นายอินทโชติ เต่าแก้ว	๐๘๒-๑๖๒๘๔๑๕

**แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและศูนย์เครือข่าย
อำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร**

ตารางที่ ๒ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงมะม่วง หมู่ที่ ๑ ตำบลวังทับไทร อำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร

กิจกรรม	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ตัดแต่งกิ่ง					←→							
ใส่ปุ๋ย	←→				←→							
ฉีดยา/ฮอร์โมน						←→						
กำจัดวัชพืช							←→					
รดสาร							←→					
ให้น้ำ						←→					←→	
ห่อผล+ถุงห่อ	←→									←→		
เก็บเกี่ยว		←→										←→

ตารางที่ ๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ ปี ๒๕๖๗

หน่วย : บาท/ไร่

รายการปัจจัยการผลิต	มูลค่า (บาท)	หมายเหตุ
๑. ค่าเตรียมดิน	๖๖๐	
๒. ค่าเมล็ดพันธุ์	๖๒๕	
๓. ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	๑๑๔	
๔. ค่าสารเคมีป้องกันโรคและศัตรูพืช	๒๒๘	
๕. ค่าสารเคมีอื่น (สารเร่ง, ฮอร์โมน)	๑๑๗	
๖. ค่าปุ๋ยเคมี	๑,๓๒๐	
๗. ค่าแรงงานตนเองและจ้างงาน	-	
๘. ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์	-	
๙. ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	๖๕๐	
๑๐. ค่าจ้างขนส่ง	-	
๑๑. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ		
๑๑.๑ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงกรณีสูบน้ำ	๒๘๐	
รวมต้นทุนการผลิต	๓,๙๙๔	
ผลผลิตเฉลี่ย	๕๒๓	
ราคาจำหน่าย(กิโลกรัม)	๑๑.๓๐	ราคาข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕

ตารางที่ ๔ แสดงต้นทุนการผลิตไม้ผล (มะม่วง) ปี ๒๕๖๗

หน่วย : บาท/ไร่

รายการปัจจัยการผลิต	มูลค่า (บาท)	หมายเหตุ
๑. ค่าตัดแต่งกิ่ง	๘๐๐	
๒. ค่าปุ๋ยเคมี และค่าแรงงาน	๑,๕๘๙	
๓. ค่ากำจัดวัชพืช และให้น้ำ	๓๙๕	
๔. ค่าสารควบคุมการเจริญเติบโต	๓๖๓	
๕. ค่าสารเคมีป้องกันโรค และแมลง	๔,๗๗๖	
๖. ค่าถุงห่อผลและค่าจ้างห่อผลผลิต	๕,๕๕๐	
๗. ค่าเก็บเกี่ยวและคัดแยกผลผลิต	๓,๕๐๐	
๘. ค่าพลังงาน เช่น น้ำมัน ไฟฟ้า	๗๙๒	
รวมต้นทุนการผลิต	๑๗,๗๖๕	
ผลผลิตเฉลี่ย	๙๖๖	
ราคาจำหน่าย (กิโลกรัม)	๒๑.๕๐	ราคาผลเฉลี่ยตลอดฤดูกาล

ประมวลภาพกิจกรรม

ประชุมและแบ่งหน้าที่

จัดเวทีการถอดบทเรียน

